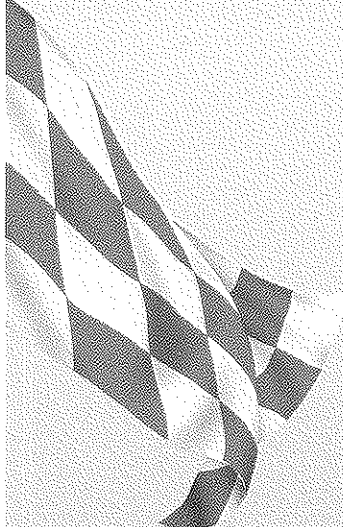

Richtlijnen voor de inhoud van het Milieu-Effectrapport Landinrichtingsproject Ulvenhout Galder

Provincie
Noord-Brabant

Richtlijnen voor de inhoud van het Milieu-Effectrapport Landinrichtingsproject Ulvenhout Galder

Provincie
Noord-Brabant

's-Hertogenbosch, juli 1996

Inhoudsopgave

1	Inleiding	5
1.1	Voorgeschiedenis	5
1.2	Milieu-effectrapportage	5
1.3	Wisselwerking milieu-effectrapport en landinrichtingsplan	5
1.4	Richtlijnen voor het milieu-effectrapport	6
2	Verwerking inspraakreacties op de startnotitie	7
3	Richtlijnen	13
3.1	Algemeen	13
3.2	Bestaande situatie en autonome ontwikkeling	13
3.2.1	Algemeen	13
3.2.2	Te beschrijven aspecten en functies	14
3.2.2.1	Milieu	14
3.2.2.2	Natuur	15
3.2.2.3	Landbouw	15
3.2.2.4	Landschap en cultuurhistorie	15
3.2.2.5	Recreatie	16
3.3	Beleid en besluitvorming	16
3.3.1	Algemeen	16
3.3.2	Beleid en besluitvorming	17
3.3.3	Grensoverschrijdend karakter van de activiteit	17
3.4	Probleemstelling en doel	17
3.4.1	Doel van landinrichting	17
3.4.2	Problemen bij het realiseren van het doel	18
3.4.3	Verkenning van de ruimte voor het formuleren van alternatieven	18
3.5	Voorgenomen activiteit en alternatieven	18
3.5.1	Het ontwikkelen van alternatieven	19
3.6	Gevolgen voor het milieu	21
3.6.1	Algemeen	21
3.6.2	Te beschrijven milieuaspecten	21
3.6.3	Natuur	22
3.6.4	Landschap en cultuurhistorie	23
3.7	Vergelijking van de alternatieven	23
3.8	Leemten in kennis	23
3.9	Evaluatieprogramma	23
3.10	Vorm en presentatie	24
3.11	Samenvatting van het VOP/MER	24

Bijlagen

1.	Brief d.d. 16 april 1996 waarin de Commissie voor de Milieu-effectrapportage in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen	25
2.	Openbare bekendmaking van de start van de mer-procedure in de staatscourant nr. 80 d.d. 24 april 1996	27
3.	Lijst van inspraakreacties en adviezen	29
4.	Brief d.d. 8 mei 1996 van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Departement Leefmilieu & Infrastructuur	31

Inleiding

1

1.1 Voorgeschiedenis

Voor het gebied Ulvenhout Galder is door de plaatselijke afdeling Galder en Ulvenhout van de Noordbrabantse Christelijke Boerenbond op 20 november 1981 een ruilverkaveling aangevraagd. In die tijd was er behoefte aan een betere verkaveling en ontsluiting (mede door de aanleg van in 1990 gereed gekomen Rijksweg A58: Tilburg-Breda-Roosendaal). Later bleek dat een nieuwe inrichting van het gebied niet alleen voor de landbouw maar ook voor natuur, landschap en recreatie van belang zou zijn en is de vorm van ruilverkaveling omgezet naar herinrichting. Eind 1989 is door het provinciaal bestuur van Noord-Brabant de landinrichtingscommissie benoemd. Begin 1992 heeft de Landinrichtingscommissie een schetsontwerp voor Ulvenhout Galder vastgesteld. Mede als gevolg van het opstellen en vaststellen van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) heeft de Landinrichtingscommissie tot december 1995 niet vergaderd.

1.2 Milieu-effectrapportage

Vanaf 1 januari 1994 doorlopen de landinrichtingsprojecten de procedure van de milieu-effectrapportage (m.e.r.). Het doel van de m.e.r. is om bij de besluitvorming zoveel mogelijk duidelijkheid te hebben over de gevolgen van landinrichting voor het milieu. De start van de m.e.r.-procedure is het opstellen van een startnotitie door de Landinrichtingscommissie, welke aangemerkt wordt als initiatiefnemer. Op 9 april 1996 heeft de Landinrichtingscommissie aan ons college (bevoegd gezag) de startnotitie "EEN NIEUWE START, landinrichting Ulvenhout-Galder" toegezonden. Op 24 april 1996 is de startnotitie voor Ulvenhout Galder bekend gemaakt in de Staatscourant (zie bijlage 2) en een ieder kon van 26 april tot en met 24 mei 1996 reacties en suggesties indienen bij ons college. Ons college heeft als bevoegd gezag per brief van 16 april 1996 de Commissie voor de Milieu-effectrapportage gevraagd om een advies voor de richtlijnen, voor het op te stellen milieu-effectrapport, uit te brengen (zie bijlage 1). Bij haar advies heeft de commissie ook rekening gehouden met de ingebrachte suggesties en bedenkingen van belanghebbenden. De commissie heeft haar advies uitgebracht op 3 juli 1996.

1.3 Wisselwerking milieu-effectrapport en landinrichtingsplan

Om een goede inbreng van het milieu-effectrapport te krijgen in het uiteindelijke landinrichtingsplan is een goede wisselwerking van groot belang. Zo zal tijdens het opstellen van het milieu-effectrapport ook gewerkt moeten worden aan het opstellen van het voorontwerp-landinrichtingsplan. Concreet betekent dit dat het voorkeursalternatief uit het milieu-effectrapport tevens het voorontwerpplan zal zijn.

1.4 Richtlijnen voor het milieu-effectrapport

Om tot een goed milieu-effectrapport te komen worden er richtlijnen door ons vastgesteld, gehoord het advies van de Commissie voor de m.e.r.

De voorliggende beleidsnotitie bevat de Richtlijnen voor het opstellen van het milieu-effectrapport Landinrichting Ulvenhout Galder. Deze richtlijnen omvatten naast dit inleidende hoofdstuk:

- * de binnengekomen reacties op de startnotitie en de standpunten die daarop door ons college zijn ingenomen (hoofdstuk 2);
- * de richtlijnen van ons, gehoord het advies van de commissie voor de milieu-effectrapportage (hoofdstuk 3).

Met deze richtlijnen beogen wij de milieu-aspecten van het landinrichtingsproject Ulvenhout Galder en de alternatieven in het milieu-effectrapport af te bakenen en de gewenste inhoud voor het VOP/MER aan te geven. Dit kader zal bij de toetsing van de aanvaardbaarheid van het milieu-effectrapport door ons worden gehanteerd.

Verwerking inspraakreacties op de startnotitie

2

Een ieder heeft in de periode van 26 april tot en met 24 mei 1996 kunnen reageren op de startnotitie. Van deze mogelijk hebben 11 personen dan wel instanties gebruik gemaakt (zie bijlage 3).

Dit hoofdstuk bevat een samenvatting van de reacties op de startnotitie m.e.r. "EEN NIEUWE START Landinrichting Ulvenhout Galder", en het standpunt van ons college. Ook is aangegeven of de reactie verwerkt is in de richtlijnen voor het VOP/MER.

Omdat het landinrichtingsproject grenst aan België is aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Departement Leefmilieu & Infrastructuur ook een reactie gevraagd. De brief die door ons college is verzonden is in bijlage 4 bijgevoegd en de reactie daarop is hier samengevat weergegeven.

1 Ministerie van Landbouw en Visserij, directie zuid

- a. Het ministerie acht de informatie over beleidsontwikkeling en knelpunten weinig toegesneden op de specifieke omstandigheden. Dit geldt zowel voor de landbouw als voor de specifieke milieuproblemen.
- b. Het knelpunt verdroging moet niet alleen worden gezien in relatie tot nieuwe, maar ook tot bestaande natuur.
- c. Het ministerie mist heldere doelstellingen. Daardoor zijn naar haar mening beide alternatieven onvoldoende toegesneden op de inrichtingsmogelijkheden in het agrarisch gebied.
- d. In de startnotitie is niet duidelijk welke ontwikkelingsmogelijkheden er voor de landbouw zijn.
- e. Er worden twee inrichtingsvarianten voor de natuurgebieden gekozen (vernattings- en landschappelijk alternatief), terwijl bij procedure tot vaststelling Ecologisch Hoofdstructuur hierover afspraken zijn gemaakt. Deze zijn randvoorwaarden bij de inrichtingsvarianten.
- f. Er wordt onvoldoende duidelijk gemaakt welke milieu-effecten in het VOP/MER zullen worden beoordeeld.

Standpunt:

- a. In de richtlijnen wordt de landinrichtingscommissie gevraagd om gebiedsspecifiek inhoud te geven aan de beleidsontwikkeling en de knelpunten in dit gebied.
- b. In de richtlijnen wordt aangegeven dat het effect van verdroging op natuur, als gevolg van ontwatering bij maximale inrichting voor de landbouw moet worden onderzocht. Ook beperkingen die voor de landbouw optreden bij vernatting bij een inrichting die natuur maximale kansen geeft moet de aandacht krijgen.
- c. In de richtlijnen, onder § 3.2.2., wordt gevraagd gebiedsgerichte doelstellingen te formuleren. Door enkele alternatieven te formuleren, hebben wij voor de landinrichtingscommissie de basis gegeven voor inrichtingsvisies.
- d. In de richtlijnen, onder § 3.5.1., wordt gevraagd om binnen het vastgesteld provinciaal beleid alternatieven te ontwikkelen waarin enerzijds vooral de nadruk wordt gelegd

op de functies natuur en anderzijds op de functie landbouw. Binnen deze alternatieven worden de verschillende ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouw in beeld gebracht;

- e. De vastgestelde begrenzing van de EHS de Mark is uitgangspunt en randvoorwaarde voor het opstellen van het milieu-effectrapport. Over de na te streven natuurdoelen zijn geen harde afspraken gemaakt. Juist met het opstellen van een milieu-effectrapport zien wij het als een mogelijkheid om te onderzoeken welke natuurdoeltypen in de verschillende alternatieven (uitgaande van onder meer de aanwezige potenties en abiotische omstandigheden) te bereiken zijn.
- f. In de richtlijnen, onder § 3.6.2., is weergegeven welke milieuaspecten beschreven en beoordeeld moeten worden.

2 Rijksdienst voor het Oudheidkundig Bodemonderzoek

- a. Bij het vaststellen van de richtlijnen wordt verzocht aandacht te besteden aan 'cultuur-historie' als functie van het landelijk gebied en rekening te houden met de wenselijkheid van Aanvullend Archeologisch Onderzoek-2 (AAO-2).
- b. De Rijksdienst verzoekt om bij het opstellen van de VOP/MER en het nemen van besluiten rekening te houden met de resultaten van het deels uitgevoerde en deels nog uit te voeren onderzoek.

Standpunt:

- a. In de richtlijnen, onder § 3.2.2.4. en § 3.6.4., wordt gevraagd inzicht te geven in archeologische vindplaatsen en waardevolle historisch-geografische structuren. Dit op basis van tijdig beschikbare informatie. Over de noodzaak en de mogelijkheden om binnen de planning van het VOP/MER aanvullend archeologisch onderzoek te verrichten, zullen wij contact met u opnemen.
- b. Ten tijde van het opstellen van het milieu-effectrapport zal rekening gehouden worden met de aspecten cultuurhistorie en archeologie. In hoeverre rekening kan worden gehouden met nog uit te voeren onderzoeken, is op dit moment niet duidelijk.

3 Waterschap mark en Weerijds

Het waterschap heeft haar inhoudelijke reactie kenbaar gemaakt in het rapport "Toekomst Markdal Bekeken". Het waterschap verzoekt in het kader van het VOP/MER te bekijken in hoeverre natuurontwikkeling kan worden geconcentreerd op de (randen) van de Strijbeekse heide. Het gaat onder meer om een tweetal alternatieven ten aanzien van de invullingen van de EHS-hectaren. Motief is dat er waterstaatkundige problemen worden voorzien bij de inrichting van de huidige begrenzing van de ecologische hoofdstructuur in de beekdalen.

Standpunt:

Om inzicht te krijgen in de bandbreedte van inrichtingsmaatregelen die passen binnen het provinciaal beleidskader, stellen wij voor om alternatieven te ontwikkelen en uit te werken die de nadruk leggen op de functie natuur en op de functie landbouw. Hiermee kan inzichtelijk gemaakt worden wat de consequenties zijn van maximale ontwikkelingskansen van deze functies. Daarnaast wordt een verwevingsalternatief voorgesteld waarin alle functies bepaalde ontwikkelingskansen krijgen. Bij alle alternatieven gaan wij uit van het bestaande provinciale beleidskader en dus van de vastgestelde EHS. Enkele alternatieven die uitgewerkt zijn in het rapport "Toekomst Markdal Bekeken" vallen buiten het provinciaal beleidskader. Zij zijn daarom niet opgenomen in de richtlijnen en wij achten uitwerking daarvan in het VOP/MER niet gewenst.

4 Gemeente Breda:

- a. De gemeente verzoekt om het gebied tussen de Mark en Mastbos en de benedenloop van de Bavelse Leij in het landinrichtingsblok op te nemen.
- b. De gemeente vraagt aandacht voor het dooraderen van landbouwgebieden t.b.v. landschap en ecologie en vraagt aandacht bij natuurontwikkeling voor de karakteristieke kenmerken van het landschap en recreatie.
- c. De gemeente wil bij het opstellen liever reageren op het de bouwstenen dan op het totaalplan.

Standpunt:

- a. In de richtlijnen wordt gevraagd om aan te geven of wijzigingen van plangrenzen of functiegrenzen tot betere oplossingen kunnen leiden (zie § 3.4.2.). Dat betreft zeker dit onderdeel.
- b. In het verwevingsalternatief dat wij in de richtlijnen voorstellen, komt dooradering van landbouwgebieden duidelijk aan de orde. Ook de ontwikkeling van recreatiemogelijkheden krijgt in dat alternatief alle aandacht.
- c. Wij hechten er veel waarde aan dat de alternatieven vanuit visies worden ontwikkeld. Welke bouwstenen aan welk alternatief worden toegewezen, zal in de meeste gevallen duidelijk zijn. Het voorkeursalternatief dat door de Landinrichtingscommissie zal worden samengesteld, kan bouwstenen bevatten uit de verschillende alternatieven. Een motivering van de keuze is nodig. In dit proces zullen doelgroepen (waaronder gemeenten) gevraagd worden om te reageren en suggesties aan te leveren.

5 Hoogheemraadschap van West-Brabant

- a. Het hoogheemraadschap verzoekt om in hoofdstuk 5 'randvoorwaarden' aan te sluiten bij de toekomstvisie "Mark en Vliet" van de waterschappen en de visie c.q. plannen van de Belgische overheid. De toekomstvisie dient om de inrichting van oevers beter af te stemmen op de aldaar geldende natuurfunctie.
- b. Het hoogheemraadschap verzoekt om duidelijker aan te geven welke wateren de functies "ecologische verbindingszone" en "waternatuur" hebben.

Standpunt:

- a. De toekomstvisie "Mark en Vliet" zal bij de verdere uitwerking van het milieu-effectrapport worden betrokken.
- b. Welke wateren de functies "ecologische verbindingszone" en "waternatuur" hebben, zullen op een duidelijk en leesbaar kaartmateriaal worden vermeld.

6 Brabantse Milieufederatie

In de startnotitie wordt niet aangegeven welke milieukwaliteit men in het landinrichtingsgebied wenst te bereiken. Dit dient naar de mening van de BMF in de richtlijnen als harde randvoorwaarde te zijn opgenomen.

In de richtlijnen zal naar de mening van de BMF per sector een te bereiken minimale duurzaamheidssituatie moeten worden geformuleerd om te kunnen bepalen hoe de diverse inrichtingsmaatregelen daaraan bijdragen. Vervolgens dient te worden nagegaan in hoeverre maatregelen in landinrichting kunnen worden meegenomen om al aanwezige milieuproblemen (zoals bodemverontreinigingslocaties) aan te pakken en op te lossen.

Standpunt:

In de richtlijnen, onder § 3.2.2. wordt gevraagd gebiedsgerichte doelstellingen te formuleren. Hier wordt onder meer gevraagd een vertaling te geven van de provinciale doelstel-

lingen ten aanzien van verdroging, ammoniak en vermesting naar het plangebied. Dit kan gezien worden als randvoorwaarden voor het opstellen van het VOP/MER. Door ook in beeld te brengen wat de knelpunten zijn in het plangebied en verschillende alternatieven uit te werken kan in het VOP/MER aangegeven worden welke milieukwaliteit door bepaalde inrichtingsmaatregelen bereikt kunnen worden.

Wij willen nog opmerken dat landinrichting een beperkte reikwijdte kent voor wat betreft de inrichtingsmaatregelen en daarmee het oplossen van bepaalde milieuproblemen. Voor het opstellen van het VOP/MER zal wel gevraagd worden in welke mate landinrichting aan bepaalde milieuproblemen (bijv. bodemverontreiniging) een bijdrage kan leveren. Indien in de toekomst het noodzakelijk geacht wordt om bepaalde milieuproblemen op te lossen zullen wij als bevoegd gezag dit bevorderen/stimuleren.

7 Mr. G.N. Bijnen

- a. De heer Bijnen verzoekt om in het kader van de beoogde natuurontwikkeling in de Galderse Beek de oude vuilstort, direct grenzend aan het landgoed De Drie Zwaantjes, geheel op te ruimen en de bestaande cultuurhistorische aspecten te onderzoeken en te conserveren. Daarnaast vraagt hij de oorspronkelijke loop van de Galderse Beek te herstellen.
- b. Indien in het gebied rondom landgoed De Drie Zwaantjes het grondwaterpeil wordt verhoogd, verzoekt de heer Bijnen om maatregelen waardoor wordt voorkomen dat de oude laanbeplanting en het bestaande bos afsterft.
- c. De heer Bijnen begrijpt niet waarom het gebied ten zuiden van Mastbos niet is opgenomen in het landinrichtingsblok.
- d. In verband met beschadigingen en het achterlaten van vuil pleit de heer Bijnen voor het weren van recreatie uit nieuwe natuurgebieden.

Standpunt:

- a. Landinrichting is gericht op het verbeteren van de functies van het landelijk gebied, in overeenstemming met het beleidskader dat daarvoor is aangegeven. Het instrumentarium van de landinrichting, is niet gericht op het opruimen van vuilstorten. In overleg met andere instanties zal worden nagegaan of dit probleem zodanig is, dat hiervoor oplossingen voor kunnen worden gevonden. Indien in de toekomst de vuilstort opgeruimd kan worden dan kan onderzocht worden in hoeverre het mogelijk en gewenst is om de oorspronkelijke loop van de Galderse Beek te herstellen.
- b. In geval van het waterpeil opgezet zal worden, zullen de bedoelde effecten worden beschreven. Dan zal worden nagegaan welke mitigerende maatregelen genomen dienen te worden om het beoogde probleem te voorkomen.
- c. In de richtlijnen wordt gevraagd om aan te geven of wijzigingen van plangrenzen gewenst zijn (zie § 3.4.2.). Wij verzoeken de Landinrichtingscommissie hierover haar gemotiveerde mening te geven.
- d. De meeste natuurgebieden in ons land vervullen tevens een zekere functie voor de recreatie. In welke mate er daarbij voor een recreatieve inrichting wordt gekozen, is zowel afhankelijk van de situering van het gebied ten opzichte van woon- en verblijfsgebieden als van de kwetsbaarheid van de natuur ter plekke. Afhankelijk van het alternatief dat wordt gekozen zal in Ulvenhout-Galder inrichting plaats vinden gericht op meer of minder recreatie. Inherent aan het gebruik van gebieden door de recreant, is dat er door een beperkte groep een zekere mate van misbruik plaats vindt. Dit misbruik dient op adequate wijze te worden aangepakt. Het kan niet zo zijn dat er nieuwe mogelijkheden volledig worden afgesloten voor het publiek met als motief dat elders misbruik op is getreden.

8 De Vlinderstichting

Uit gegevens in het data-bestand van De Vlinderstichting in het studiegebied Ulvenhout-Galder blijken vier rode lijstsoorten voor te komen. Bij de inrichting van het onderzoeksgebied zal hiermee rekening gehouden dienen te worden. De Vlinderstichting verzoekt om gegevens over vlinderfauna mee te nemen in de verdere procedure.

Standpunt:

De beschikbare gegevens over de vlinderfauna zullen worden verwerkt bij het opstellen van het VOP/MER.

9 Vleermuiswerkgroep Nederland

Het landinrichtingsproject ligt in een gebied dat van betekenis is als leefgebied van vleermuizen. De vleermuiswerkgroep acht daarom een gedetailleerde inventarisatie van de betekenis van het gebied voor vleermuizen noodzakelijk.

Standpunt:

Bestaande gegevens over vleermuizen en hun biotoop zullen meegenomen en verwerkt worden bij het opstellen van het milieu-effectrapport.

10 Ing. J.V.I.M. de Constant Rebecque

- a. De heer de Constant Rebecque vraagt zich af in hoeverre de landgoederen nut zullen hebben van de herinrichting en welke kosten de landinrichting voor de landgoed-eigenaren met zich mee zal brengen.
- b. De heer de Constant Rebecque verzoekt om ruimte te laten voor landbouw binnen de EHS/GHS (voorzover gelegen in de landgoederen) en om aandacht voor bos en bosbouw in de EHS/GHS.
- c. De heer de Constant Rebecque verzoekt om een alternatief waarin, naast zones met ontwikkelingsvrijheid voor de landbouw en natuur ook een landgoederen zone wordt ingesteld.

Standpunt:

- a. Het betekenis van landinrichting voor de landgoedeigenaren kan in deze fase niet worden aangegeven. Dat is afhankelijk van het alternatief dat wordt gekozen en de bijbehorende inrichtingsmaatregelen. De kosten voor de landgoedeigenaren staan in sterke relatie tot het nut dat landinrichting voor hen biedt.
- b. Het is niet aan de landinrichtingscommissie om ruimte te laten aan landbouw en bosbouw voor zover gelegen binnen de EHS/GHS. Hiervoor is het ruimtelijk beleid zoals dat wordt vastgesteld door gemeenten bepalend.
- c. Wij zullen de landinrichtingscommissie vragen of dit aspect kan worden meegenomen in het verwevingsalternatief, waarin wij aandacht vragen voor ontwikkelingskansen voor alle functies.

11 Provinciale Commissie voor Milieu en Water

- a. De commissie is van mening dat de richtlijnen concreter moeten zijn dan de startnotitie. Ook verdient het aanbeveling om de effecten van de verschillende alternatieven duidelijker in beeld te brengen.
- b. De commissie pleit voor een goed evenwicht tussen de landbouw, waterhuishouding en natuur.

- c. Indien de huidige projectgrens die gedeeltelijk op de Mark ligt in westelijke richting wordt verlegd (basisalternatief 1), dient rekening gehouden te worden met het inmiddels vastgestelde tracé voor de HSL.

Standpunt:

- a. Accoord: zie beantwoording 1a.
- b. In de richtlijnen hebben wij visies gegeven voor de ontwikkeling van alternatieven. De elementen landbouw, waterhuishouding en natuur zijn hierin van veel belang. Hiermee is naar onze mening aan deze suggestie invulling gegeven.
- c. Indien dit nodig blijkt zal dit punt worden meegenomen in het VOP/MER.

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Departement Leefmilieu & Infrastructuur

Het ministerie verklaard zich accoord met het voorstel om het zogenaamde "Stappenschema" (inspraak-procedure ook in België) niet te volgen. Het ministerie verzoekt om op de hoogte gehouden te worden van dit landinrichtingsproject door toezending van de vastgestelde richtlijnen en het uiteindelijke milieu-effectrapport.

3.1 Algemeen

In deze milieu-effectrapportage is het provinciaal bestuur het bevoegd gezag en is de Landinrichtingscommissie de initiatiefnemer.

Met deze richtlijnen wil ons college inzicht geven waaraan het voorontwerpplan/milieu-effectrapport (VOP/MER) moet voldoen. Uitgangspunt van deze richtlijnen is het vastgesteld provinciale beleidskader. Niet het beleid staat ter discussie maar de uitwerking en invulling ervan. Met het uitwerken van de alternatieven kan worden gezocht naar de maximale bandbreedte van het beleid. Door middel van onderling verschillende inrichtingsmaatregelen kunnen in de alternatieven verschillende oplossingen worden gevonden om de onderlinge negatieve beïnvloeding tussen de gewenste functies op te heffen.

Ten aanzien van bepaalde onderdelen komen de richtlijnen wat gedetailleerd over. Naar onze mening is het in het algemeen de taak van de initiatiefnemer om de mate van diepgang te beoordelen die voor de onderscheiden delen van het rapport nodig zijn. Dit kan ertoe leiden dat bepaalde aspecten beknopt worden behandeld. Wij wijzen in dit verband tevens op het feit dat leemte in kennis op zichzelf geen probleem is, mits deze als zodanig wordt aangeduid en geen betrekking heeft op de informatie die essentieel is voor het te nemen besluit.

3.2 Bestaande situatie en autonome ontwikkeling

Artikel 7.10, lid 1, onder d van Wm:

Een VOP/MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de bestaande toestand van het milieu, voor zover de voorgenomen activiteit of de beschreven alternatieven daarvoor gevolgen kunnen hebben, alsmede van de te verwachten ontwikkeling van dat milieu, indien de activiteit noch de alternatieven worden ondernomen."*

3.2.1 Algemeen

De beschrijving van de bestaande situatie en de autonome ontwikkeling in dit hoofdstuk vormt een uitgangspunt voor de probleemstelling (zie § 3.4.2.), waaruit de doelen van de herinrichting worden afgeleid (zie § 3.4.1.).

Tevens is de beschrijving van de bestaande situatie en de autonome ontwikkeling de referentie voor de beoordeling van de te verwachten milieu-effecten. Aangegeven moet worden welke doelstellingen voor Ulvenhout-Galder kunnen worden gerealiseerd als de herinrichting niet wordt uitgevoerd.

De begrenzing van het studiegebied moet gemotiveerd en op kaart worden aangegeven. Per milieu-aspect kan de omvang van het studiegebied verschillen¹. Het is denkbaar dat effecten optreden buiten het plangebied, maar ook is het mogelijk dat initiatieven buiten het plangebied (bijvoorbeeld drinkwaterwinning) invloed hebben op de herinrichting. Het studiegebied kan voor bepaalde milieuaspecten dan ook buiten het plangebied liggen. De bestaande situatie dient te worden beschreven op basis van bestaande gegevens.

3.2.2 Te beschrijven aspecten en functies

De beschrijving van de abiotische aspecten bodem en water dient als informatiebron voor het bepalen van potenties voor de ontwikkeling van natuur, landschap, recreatie en landbouw. De beschrijving van de functies in en rond het gebied dient om inzicht te krijgen in de afzonderlijke potenties en in eventuele conflicterende situaties. Een dergelijke analyse vraagt om gebruikmaking van abiotische, biotische en geografische gegevens, ook die van oudere datum. De volgende aspecten worden in samenhang beschreven in het VOP/MER, bij voorkeur aan de hand van kaartmateriaal².

3.2.2.1 Milieu

- Grondwater:
 - stromingspatronen diepe en ondiepe grondwater;
 - grondwaterstanden aan de hand van een geactualiseerde GT-kaart;
 - wegzijging en kwel;
 - samenstelling en kwaliteit in relatie met huidig en toekomstige functies;
 - grondwateronttrekkingen ten behoeve van drink en industriewatervoorziening;
 - eventuele vervuillingsbronnen.
- Oppervlaktewater:
 - waterhuishoudkundige eenheden;
 - samenstelling en kwaliteit;
 - vervuillingsbronnen;
- bodem:
 - beschrijving en kaart van grondsoorten en geschiktheid voor landbouw en voorgenomen natuurontwikkeling;
 - vervuillingsbronnen en vervuiling, voor zover bekend (de startnotitie maakt melding van gronden die verontreinigd zijn met zware metalen en organische microverontreinigingen).
- geologie:
 - geologische opbouw, voor zover van betekenis voor de geohydrologie van het gebied;
 - overzicht van bestaande GEA-objecten en andere aardwetenschappelijk interessante objecten.
- geomorfologie:
 - geomorfologische kaart, hoogtekaart;
 - overzicht van landschapsvormende processen.

1. Zo dient bijvoorbeeld voor het onderwerp hydrologie het hele stroomgebied van de Mark als begrenzing te worden gekozen.

2. Kaarten dienen een herkenbare topografische ondergrond te hebben (bij voorkeur schaal 1:25.000).

3.2.2.2 Natuur

- een ecohydrologische en landschapsecologische beschrijving van het gebied, die ingaat op de wijze waarop kenmerkende soorten en levensgemeenschappen zijn gerelateerd aan de abiotische factoren bodem en water (kwantiteits- en kwaliteitsaspecten);
- het functioneren van de ecologische infrastructuur binnen het plangebied met aangeven van knelpunten en barrières;
- de functie van het gebied als pleisterplaats en foerageergebied voor trekvogels en overwinterende vogels;
- thans reeds aanwezige natuurdoeltypen en doelsoorten (waaronder vlinders en vleermuizen).

3.2.2.3 Landbouw

In het VOP/MER dient de huidige situatie en de te verwachten autonome ontwikkeling van de landbouw te worden beschreven op basis van trends en andere indicaties van recente datum tegen de achtergrond van de huidige bedrijfsstructuur en binnen het kader van het vigerende natuur- en milieubeleid.

Beschreven moet worden (voor zover relevant) per deelgebied:

- Het grondgebruik voor landbouwkundige doeleinden binnen het plangebied:
 - grasland, akkerbouw, groenteteelt, fruitteelt etcetera;
 - de intensiteit van het gebruik, bijvoorbeeld graasdieren per hectare grasland en voedergewassen;
 - de omvang van de biologische landbouw (eco- en biologisch dynamisch-landbouw).
- De bedrijfsstructuur:
 - bedrijfsomvang (hectares, aantal dieren, NGE/sbe, of andere beschikbare relevante gegevens);
 - verkaveling, kavel- en perceelsgrootte, interne en externe ontsluiting;
 - deeltijdarbeid, nevenberoepsbedrijven en indicatie continuïteit bedrijfsvoering.
- De belasting van het milieu door de uitoefening van de landbouwkundige bedrijfsvoering. Aandachtspunten daarbij zijn:
 - verspreiding en verzuring (gewasbeschermingsmiddelen, ammoniak en geur);
 - vermeting (mineralenoverschotten, contaminanten);
 - visueel (verstening, verglazing, plastic tunnels, egalisatie en grootschaligheid).
 - De ontwateringssituatie en het watergebruik (beregening) cq. de verdrogingsproblematiek mede in relatie tot het grondgebruik en de grondgebruiksmogelijkheden voor de landbouw.

3.2.2.4 Landschap en cultuurhistorie

- op basis van beschikbare informatie inzicht geven in archeologische vindplaatsen en indien mogelijk te bezien of een aanvullende archeologische inventarisatie van aard, omvang en kwaliteit van bekende en nader te inventariseren archeologische vindplaatsen gewenst is³;

3. Zie ook inspraakreactie 2

- de aanwezigheid van historisch-geografisch waardevolle structuren en elementen. Het gaat daarbij zowel om waarden die samenhangen met het ontstaan en de vroege ontwikkeling van het landschap als om waarden in verband met latere ontwikkelingen (bijvoorbeeld heide-ontginningen). In het bijzonder wordt gelet op herkenbare samenhangen (bijvoorbeeld tussen nederzetting en cultuurland, tussen grondgebruik, wegen- en waterpatroon en geomorfologie) en op de aanwezigheid van vroegere bevoeiingswerken en landwerken;
- de aanwezigheid van historisch-bouwkundig waardevolle objecten;
- de huidige visueel-landschappelijke waarden (belevingsaspecten voor omwonenden en recreanten);
- de cultuurhistorische waarden in het landschap worden duidelijk onderscheiden van andere waarden. Tevens kan aangegeven worden welke elementen kansen bieden voor landschaps- en natuurontwikkeling.

3.2.2.5 Recreatie

- een kwantitatief en kwalitatief beeld van het bestaande en toekomstige recreatief aanbod en gebruik van deze mogelijkheden. Hierbij dient gebruik te worden gemaakt van recente onderzoeken en gegevens. Geef tevens inzicht in de externe ontsluiting van het gebied voor recreanten;
- de huidige en toekomstige relatie tussen natuur en recreatie, alsmede tussen de verschillende vormen van recreatie onderling; afhankelijkheid, mogelijke conflicten in het plangebied ten gevolge van recreatie.

De beschrijvingen moeten worden toegelicht aan de hand van kaarten (bijvoorbeeld in kleur op transparanten) waarop in ieder geval aangegeven de GHS en de AHS, de ligging van bos, andere natuurterreinen en landgoederen, de aan het gebied en het watersysteem toegekende functies, de ligging van waterwingebieden en hun beschermingszones, het waterhuishoudkundig (hoofd)systeem, de huidige drooglegging (voorjaarsgrondwaterstand t.o.v. het maaiveld) en de gebieden waar ondiepe en diepe kwel en inzigging optreedt. Ook gebieden met een speciale bestemming (bijv. stiltegebieden) dienen op kaart te worden aangegeven. Op deze manier wordt inzicht verkregen in de ruimtelijke samenhang in het gebied.

3.3 Beleid en besluitvorming

Artikel 7.10, lid 1, onder c van de Wm:

Een VOP/MER bevat ten minste: *"een aanduiding van de besluiten bij de voorbereiding waarvoor het milieu-effectrapport wordt gemaakt, en een overzicht van de eerder genomen besluiten van overheidsorganen, die betrekking hebben op de voorgenomen activiteit."*

3.3.1 Algemeen

Het is van belang het *doel* van het herinrichtingsplan voor dit gebied zo concreet en toetsbaar mogelijk in het VOP/MER te formuleren (zie § 3.4.1.). Het doel wordt afgeleid uit het voorgenomen *beleid* (§ 3.3.2.). Het doel van de landinrichting is het oplossen van *knelpunten* (§ 3.4.2.) die optimale realisatie van het beleid in de weg staan. De knelpunten hebben vooral betrekking op de inrichting, ontsluiting en waterhuishouding van het gebied.

3.3.2 Beleid en besluitvorming

Het VOP/MER zal de randvoorwaarden die voor het landinrichtingsproject voortvloeien uit de belangrijkste kaderstellende besluiten en beleidsvoornemens dienen te benoemen. De belangrijkste besluiten zijn:

- Het Structuurschema Groene Ruimte;
- Het Streekplan;
- Het Provinciaal Natuurbeleidsplan;
- Het Provinciaal Waterhuishoudingsplan;
- Besluiten met betrekking tot het terugdringen van de verdroging
- Beheers en begrenzingenplan De Mark
- Provinciaal Milieubeleidsplan

Randvoorwaarden en beperkingen voortkomend uit overige overheidsbesluiten (waaronder vastgestelde trace van de HSL) die van belang zijn voor de besluitvorming over de voorgenomen activiteit moeten kort worden behandeld.

Verder dienen de op het herinrichtingsgebied betrekking hebbende convenanten (Convenanten Stadsgewest Breda en Convenant Chaamse Beek) en de gebiedsvisies inhoudelijk te worden beschreven op de onderdelen die consequenties (kunnen) hebben voor het landinrichtingsproject.

Ook moeten de volgende onderwerpen in het VOP/MER worden opgenomen:

- de vertaling van de provinciale doelstellingen ten aanzien van verdroging, ammoniak en vermesting naar het plan/studiegebied;
- het recreatiebeleid voor het plangebied (voor zover niet vastgelegd in eerder genoemde convenanten);
- de nadere uitwerking van de inhoud van een aan een gebied toegekende functie (natuurdoeltypen, streefbeelden);
- het door het Rijk en de Provincie gevoerde bufferbeleid t.a.v. functies;
- de samenhang tussen de herinrichting Ulvenhout-Galder en andere landinrichtingsprojecten.

3.3.3 Grensoverschrijdend karakter van de activiteit

Ten aanzien van de beschrijving van de besluitvorming in het VOP/MER dient ook aandacht te worden gegeven aan de wijze waarop in de besluitvorming uitvoering zal worden gegeven aan § 7.8 'Activiteiten met mogelijke grensoverschrijdende milieugevolgen' van de Wm. Indien hiervan geen gebruik wordt gemaakt, dient dit te worden gemotiveerd.

3.4 Probleemstelling en doel

Artikel 7.10, lid 1, onder a van de Wm:

Een VOP/MER bevat ten minste: *"een beschrijving van hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd."*

3.4.1 Doel van landinrichting

Doel van de landinrichting is hoogwaardige condities te scheppen voor zowel economische functies als landbouw als voor natuur, landschap, recreatie en milieu.

3.4.2 Problemen bij het realiseren van het doel

Bovengenoemd doel plaatst de landinrichtingscommissie voor twee problemen. Het eerste probleem betreft de vraag: 'Met welke inrichtingsmaatregelen kan de aan gebied, grond en water door het beleid toegekende functie maximaal worden gerealiseerd'. Daarnaast is het provinciaal beleid erop gericht met elkaar strijdige functies al dan niet van elkaar te scheiden. Het tweede probleem voor landinrichting betreft dus de vraag: 'Waar moeten onderlinge strijdige functies worden gescheiden'.

De probleemanalyse moet eerst analyseren waar onderlinge beïnvloeding tussen (maximaal gerealiseerde) functies zich zullen voordoen en in welke mate en op welke wijze op deze plaatsen scheiding van functies kan worden gerealiseerd. Geadviseerd wordt daarvoor de volgende methode te hanteren:

- Geef, uitgaande van maximale realisatie van door het beleid aan gebied, grond en water toegekende functies een zoveel mogelijk kwantitatieve en locatiespecifieke analyse van de onderlinge beïnvloeding tussen de functies.
Bij deze analyse kunnen de volgende aspecten worden onderzocht:
 - landschappelijke structuur en cultuurhistorisch kwaliteit;
 - (eco-)hydrologie (kwantitatief: verdroging/vernatting, gewenste natuurtechnische en landbouwkundige ontwateringsdiepten. Kwalitatief: actuele en gewenste ecologische kwaliteit);
 - ecologische barrières (soortspecifiek);
 - kwaliteit natuur (omvang soortspecifieke biotopen).
- Geef op die locaties aan waar de onderlinge negatieve beïnvloeding tussen functies door inrichtingsmaatregelen zoveel mogelijk kan worden voorkomen;
- Geef een analyse van mogelijke (aanvullende) noodzakelijke technische maatregelen voor buffering (omleiding, afscherming etc.) en kwalificeer en kwantificeer hun effectiviteit;
- Geef aan op welke locaties en in welke mate de knelpunten niet door buffering of technische maatregelen worden opgeheven en welke beperkingen dat kan opleggen aan een of meerdere van de toegekende functies;
- Geef aan of kleine wijziging van plangrenzen of functiegrenzen tot betere oplossingen kunnen leiden.

3.4.3 Verkenning van de ruimte voor het formuleren van alternatieven

Na de beschrijving van het vastgestelde beleid en identificatie van de knelpunten die niet door buffering of met technische maatregelen kunnen worden opgelost, dient de ruimte te worden verkend die het beleid biedt voor het formuleren van alternatieven.

3.5 Voorgenomen activiteit en alternatieven

Artikel 7.10, lid 1, onder b van de Wm:

Een VOP/MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de voorgenomen activiteit en van de wijze waarop zij zal worden uitgevoerd, alsmede van de alternatieven daarvoor, die redelijkerwijs in beschouwing dienen te worden genomen."*

3.5.1 Het ontwikkelen van alternatieven

Op basis van de onder § 3.2.1. beschreven potenties, het in § 3.3.2. beschreven beleid en rekening houdend met de onder § 3.4.3. aangegeven speelruimte kunnen alternatieven worden ontwikkeld.

In elk geval dienen te worden beschreven:

- het voorkeursalternatief (de voorgenomen activiteit);
- het meest milieuvriendelijke alternatief (mma).

In het VOP/MER moet worden aangegeven of naar het oordeel van de initiatiefnemer alle voor het beschrijven van alternatieven noodzakelijke informatie beschikbaar is. De keuze van de beschouwde alternatieven moet worden gemotiveerd, evenals de selectie van het voorkeursalternatief. Bij de motivering van de alternatieven gaat in het VOP/MER vooral de aandacht uit naar milieu-argumenten. Alternatieven kunnen worden opgebouwd uit sets van bouwstenen.

Bij de ontwikkeling van alternatieven kan een tweetal stappen worden onderscheiden:

I. Het ontwikkelen van visies betreffende alternatieven:

Alternatieven worden ontwikkeld op basis van visies en moeten onderscheidend zijn. Om inzicht te geven in de alternatieven is het zinvol de visies in het VOP/MER te beschrijven. De voor de natuur nagestreefde natuurdoeltypen en doelsoorten moeten per alternatief worden gespecificeerd.

De in de startnotitie beschreven alternatieven gaan uit van het bestaande beleid: ze ontleenen hun onderscheidendheid vooral aan de wijze waarop het gebied binnen de gegeven randvoorwaarden wordt ingericht, maar ook kan gezocht worden naar kansen hoe en in welke mate onderlinge negatieve beïnvloeding tussen functies kan worden opgeheven.

Om inzicht te krijgen in de bandbreedte van de mogelijke inrichtingsmaatregelen die passen binnen het vastgesteld provinciaal beleidskader stellen wij voor om alternatieven te ontwikkelen die de nadruk leggen op de functie natuur en op de functie landbouw. Op een dergelijke wijze wordt inzichtelijk gemaakt wat de consequenties zijn van maximale ontwikkelingskansen van deze functies. Daarnaast stellen wij een verwevingsalternatief voor, waarin alle functies bepaalde ontwikkelingskansen krijgen. Hiermee verwachten wij, dat uiteindelijk een voorkeursalternatief ontwikkeld kan worden met realistische en op de toekomst gerichte functies.

Voorgesteld wordt om alternatieven te ontwikkelen op basis van de volgende visies.

Natuur, zonder negatieve beïnvloeding door de omgeving (tevens MMA)

Door het beleid is het accent voor het gebied gelegd op 'natuur'. Om inzicht te krijgen in de meest gewenste situatie voor het milieu, wordt in dit alternatief de functie natuur zonder concessies gerealiseerd. Daarbij wordt duidelijk aangegeven welke natuurdoeltypen en doelsoorten nagestreefd worden. De inrichting beperkt zich niet tot de natuur tot de realisatie van de vastgestelde EHS. Ook voor gebieden die in de GHS doch buiten de EHS vallen worden zo nodig inrichtingsmaatregelen getroffen. Andere functies mogen de functie natuur binnen de EHS niet nadelig beïnvloeden. Vooral voor de functie landbouw dient aangegeven te worden wat daarvan de consequenties zijn. De daarvoor beschikbare inrichtingsmaatregelen dienen inzichtelijk gemaakt te worden.

Het MMA dient niet alleen te worden uitgewerkt als volwaardig alternatief. Bepaalde onderdelen ervan zullen vermoedelijk in het voorkeursalternatief opgenomen kunnen worden. Tevens dient het om inzicht te krijgen in de consequenties van de keuzen die zullen worden gemaakt.

Het MMA moet uitgaan van de beste bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu. De volgende punten kunnen in beschouwing genomen worden:

- doelstellingen voor natuur, landschap en bos uit het natuurbeleidsplan te hanteren, waarbij alleen wordt uitgegaan van optimalisatie vanuit landschaps(ecologische) criteria;
- behoud bodemarchief in situ;
- behoud/herstel van aanwezige historisch-geografische elementen, structuren en historisch bouwkundige objecten als zodanig;
- herstel/inrichting waterhuishoudstelsel met zoveel mogelijk retentie/infiltratie van neerslag;
- ontwatering volgens minimale landbouwkundige eisen en een reductie van de verdroogde oppervlakte natuurgebieden met tenminste 50%;
- agrarisch landschapsbeheer en agrarisch natuurbeheer.

Landbouw krijgt maximale kansen

Deze visie gaat uit van een scheiding van functies waarbij binnen de provinciale beleidskaders een maximale ontwikkeling van de landbouw buiten de vastgestelde EHS plaats kan vinden. Hierbij valt te denken aan gangbare, grondgebonden landbouw welke gericht is op grootschalige productie voor de (inter)nationale markt. In vergelijking met het vorige alternatief worden er concessies gedaan aan de doelstelling het accent voor dit gebied op de natuur te leggen.

Met landinrichting worden voor de landbouw een aantal randvoorwaarden geschapen waarbij de landbouw zich maximaal kan ontwikkelen. De reductie van het verdroogde areaal natuur met tenminste 25%, dient overigens in dit alternatief plaats te vinden. Voor de ecologische hoofdstructuur wordt uitgegaan van een zo vrij mogelijke ontwikkeling van de beeksystemen en met name de Mark. Van belang is aan te geven wat de negatieve hydrologische beïnvloeding van de landbouw op de natuurgebieden is en wat de consequenties zijn van de geschetste landbouwkundige ontwikkeling voor de te bereiken natuurdoeltypen.

Om de toegankelijkheid van het gebied voor recreatie mogelijk te maken, worden een minimum aantal voorzieningen gerealiseerd.

Verweving van landbouw, natuur en recreatie

Bedrijven die zich aan de marktontwikkelingen aanpassen krijgen in dit model kansen. Daarnaast is agrarisch natuurbeheer in delen van de nog te ontwikkelen natuur (EHS) op bepaalde voorwaarden mogelijk gemaakt. Binnen de aan de landbouw toegekende gronden kan de landbouw zich ontwikkelen. Recreatief medegebruik (wandelen en fietsen) wordt met name voor de in de regio wonende en verblijvende bevolking gestimuleerd. De landgoederen en beekdalen zijn daarvoor het centrale aanknopingspunt. Aan de agrariërs en het particulier initiatief, worden daar waar geen strijdigheden zijn met andere functies (landbouw en natuur) ontwikkelingskansen voor toerisme geboden. In dit alternatief wordt meer dan in het landbouwalternatief meer aandacht besteed aan het versterken van de landschap(ecologische) structuur in de groene en agrarische hoofdstructuur.

II. Het invullen van de visies met inrichtingsmaatregelen (bouwstenen)

In de tweede stap worden inrichtingsmaatregelen beschreven voorzover zij belangrijke milieugevolgen kunnen hebben. Het VOP/MER moet een duidelijk overzicht geven van de aard, schaal, intensiteit en plaats van de te beschrijven maatregelen en eventuele opties die daarbij mogelijk zijn.

De volgende stappen zijn daarbij te onderscheiden:

- het vaststellen van inrichtingsmaatregelen die functies zonder conflicterende belangen realiseren. Deze inrichtingsmaatregelen worden als bouwsteen in elk alternatief opgenomen;
- het vaststellen van inrichtingsmaatregelen die in elk alternatief aan de orde kunnen komen maar die per alternatief in 'intensiteit' kunnen verschillen;
- het vaststellen van inrichtingsmaatregelen die bij conflicterende belangen in een met de alternatief-visie overeen komende mate aan een deelbelang tegemoet komen. Deze bouwstenen worden dus ingevuld aan de hand van de onderscheiden visies en toegevoegd aan het betrokken alternatief.

Belangrijke inrichtingsmaatregelen zijn:

- waterbeheersingsmaatregelen; waterconservering/peilverhoging/peilverlaging, inrichting van oevers en watergangen, scheiding van watersystemen, verbeteren van waterkwaliteit;
- verkavelingsmaatregelen (bedrijfsverplaatsingen, concentratie kavels, vergroting huiskavels, mate van uitruil, kavelaanvaardingswerken);
- beplantingsmaatregelen (raamwerk, aard), inrichting verbindingzones;
- wegenstructuur, aanleg en opheffen van wegen en fietspaden;
- maatregelen die de knelpunten op het gebied van milieu oplossen, zoals vervuilde waterbodems, ongerioleerd gebied, riooloverstorten, niet gestuurde recreatiedruk en indien mogelijk fosfaatverzadigde gronden, ammoniakuitstoot.

3.6 Gevolgen voor het milieu

Artikel 7.10, lid 1, onder e van de Wm:

Een VOP/MER bevat ten minste: *"een beschrijving van de gevolgen voor het milieu, die de voorgenomen activiteit, onderscheidenlijk de alternatieven kunnen hebben, alsmede een motivering van de wijze waarop deze gevolgen zijn bepaald en beschreven."*

3.6.1 Algemeen

Het VOP/MER dient de onderstaande milieugevolgen van de voorgenomen activiteit met zijn alternatieven te beschrijven. Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu moet worden aangegeven of de effecten tijdelijk of permanent zijn, ophefbaar of onomkeerbaar, of ze zich afspelen op korte of lange termijn, in hoeverre er versterking of uitdoving van effecten kan optreden. Aangegeven dient te worden of deze gevolgen positief of negatief moeten worden gewaardeerd. Bij onzekerheden over de mate waarin effecten zullen optreden, dient te worden aangegeven tussen welke waarden effecten zullen kunnen variëren. Vermeld moet worden of de effectbeschrijving berust op modelberekeningen, onderzoek of een deskundigenoordeel.

3.6.2 Te beschrijven milieuaspecten

De volgende effecten moeten in het VOP/MER worden beschreven, gevolgd door een beschouwing over de mate waarin deze effecten het realiseren van de doelen voor (natuur)functies bepalen.

- Grondwatersysteem⁴:
 - de verandering in grondwaterstromen en grondwaterstanden. Voor zowel de landbouwgebieden als de natuurgebieden dient, bijvoorbeeld aan de hand van een aantal klassen, te worden aangegeven in welke mate de gemiddelde grondwaterstand, de gemiddelde voorjaarsgrondwaterstand en de grondwaterstandsfluctuaties veranderen. Ook moet worden aangegeven waar en over welke oppervlakte deze verandering optreedt;
 - als er wijzigingen in kwel of inzijging worden verwacht moet worden aangegeven in welke gebieden deze veranderingen optreden en welke veranderingen in grondwaterkwaliteit zullen optreden;
 - tenslotte moet worden aangegeven in hoeverre de toekomstige grondwaterstanden de natuurdoeltypen die worden nagestreefd, mogelijk maken.
- Oppervlaktewatersysteem:
 - de veranderingen in de waterkwaliteit en de waterbodempkwaliteit die zijn te verwachten op grond van de genomen maatregelen. Aangegeven moet worden in hoeverre de waterkwaliteit overeenkomt met de normen die horen bij de aan het watersysteem toegekende functies;
 - de veranderingen die optreden in het afvoerpatroon. Hierbij moet bijvoorbeeld aangegeven worden in welke mate inundatie optreedt en/of in welke mate het droogvallen van delen van het watersysteem voorkomt;
 - de veranderingen in de inrichting van het watersysteem, zoals verandering van de inrichting van de oevers, het opheffen van barrières in het watersysteem etc.
- bodempkwaliteit:
 - invloed op de kwaliteit van (water)bodems en landbouwgronden;
 - fysische en chemische bodempkwaliteit;
 - effecten op geomorfologie (herstel steilranden), sporen van bijzondere bodemtypen, geologische afzettingen;
 - realisering gewenste standplaatsfactoren;
- luchtkwaliteit:
 - inschatting te maken van de emissiebelasting met ammoniak en de geurhinder die hieruit ontstaat.

3.6.3 Natuur

Bij de effectbeschrijving dient zo veel mogelijk te worden aangesloten bij de beschrijving van de bestaande toestand (zie § 3.2.2.) en bij de veranderingen die kunnen optreden in de kwaliteit en kwantiteit van water en bodem, als belangrijke factoren die de ontwikkeling van natuur beïnvloeden. Welke mogelijkheden voor behoud en herstel van bestaande natuur en welke potenties kunnen worden gecreëerd of ontwikkeld of worden juist negatief beïnvloed? Beschrijf de effecten in termen van:

- een schets van het ecologisch functioneren van het plangebied als geheel;
- verwachte eindsituatie (locatie en oppervlakte) en de te verwachten natuurkwaliteit (doelsoorten en natuurdoeltypen);
- de te verwachten gevolgen op de natuur van overige functies als landbouw en recreatie.

4. Over het gebied en de omliggende gebieden is veel hydrologische en ecohydrologische kennis beschikbaar. Om die reden mag worden verwacht dat de effectbeschrijvingen van de alternatieven concreet is en onderscheiden voor de alternatieven.

3.6.4 Landschap en cultuurhistorie

Voor de beoordeling van de gevolgen van de voorgenomen activiteit voor landschap en cultuurhistorie in het plangebied moet worden ingegaan op:

- de (mogelijke) aantasting van archeologische waarden door het verloren gaan van (delen van) het bodemarchief;
- de beïnvloeding van historisch-geografische waarden bijvoorbeeld door het verloren gaan van elementen of door herstel van ruimtelijke samenhang tussen elementen;
- de beïnvloeding van historisch-bouwkundige waarden door afbraak c.q. herstel van (delen van) gebouwen en andere objecten.

3.7 Vergelijking van de alternatieven

De milieu-effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven moeten onderling en met de referentiesituatie worden vergeleken. Doel van de vergelijking is inzicht te geven in de mate waarin de positieve en negatieve effecten van de voorgenomen activiteit en de alternatieven verschillen. Bij de vergelijking moeten de doelstellingen en de grens- en streefwaarden van het milieubeleid worden betrokken.

Aanbevolen wordt ook een vergelijking in tabelvorm in het VOP/MER op te nemen. In deze tabel dienen alleen die aspecten te worden opgenomen die onderscheidend zijn voor de alternatieven. Uit de tabel dient ook het gewicht dat aan elk aspect wordt toegekend te blijken.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de financiële aspecten van de alternatieven worden betrokken om de realiteitswaarde van de alternatieven beter te kunnen beoordelen. Dit is in het kader van de milieu-effectrapportage echter niet verplicht.

3.8 Leemten in kennis

De leemten in kennis en informatie, die van belang zijn voor een goede oordeelsvorming, moeten worden genoemd. Het doel van deze beschrijving is om een indicatie te krijgen van de volledigheid van de informatie voor de besluitvorming.

Beschreven moet worden:

- welke onzekerheden zijn blijven bestaan en wat hiervan de reden is;
- in hoeverre dit de kwaliteit van de besluitvorming beïnvloedt;
- welke kennis in ontwikkeling is en op korte termijn beschikbaar komt.

Informatie die voor de besluitvorming essentieel is, kan niet onder leemten in kennis worden opgenomen, maar moet in het VOP/MER worden verstrekt.

3.9 Evaluatieprogramma

Wij moeten bij de besluitvorming een evaluatieprogramma opstellen om de voorspelde effecten met de daadwerkelijk optredende effecten te kunnen vergelijken en zo nodig aanvullende mitigerende maatregelen te treffen. Het voorontwerp voor het herinrichtingsplan zal waarschijnlijk nog geen gedetailleerde planuitwerking bevatten. Toch verdient het aanbeveling dat het VOP/MER reeds een aanzet tot een dergelijk evaluatieprogramma geeft, omdat er een sterke koppeling bestaat tussen de gebruikte voorspellingsmethoden, de geconstateerde leemten in kennis en het op te stellen evaluatieprogramma. Een evaluatieprogramma kan zich bijvoorbeeld richten op de veranderingen ten aanzien van belang-

rijke abiotische omstandigheden (bijvoorbeeld grond- en oppervlaktewaterstanden, waterkwaliteit, invloed van stortplaatsen) en aanwezige natuurwaarden (bijvoorbeeld kenmerkende soorten).

3.10 Vorm en presentatie

Bijzondere aandacht verdient de presentatie van de vergelijkende beoordeling van de alternatieven. De onderlinge vergelijking dient bij voorkeur te worden gepresenteerd met behulp van tabellen, figuren en kaarten. Voor de overige presentatie wordt aanbevolen:

- het VOP/MER beknopt te houden;
- achtergrondgegevens (die conclusies, voorspellingen en keuzen onderbouwen) niet in de hoofdtekst zelf te vermelden, maar in een bijlage op te nemen, eventueel met verwijzing naar literatuur;
- een verklarende woordenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst bij het VOP/MER op te nemen;
- kaartmateriaal te voorzien van een leesbare ondergrond met de gebruikte topografische namen en een duidelijke legenda.
- kaartmateriaal af te drukken op een zelfde schaal en (deels) als overlays, zodat knelpunten duidelijk worden gevisualiseerd.

3.11 Samenvatting van het VOP/MER

De samenvatting is het deel van het VOP/MER dat vooral wordt gelezen door besluitvormers en insprekers en verdient daarom bijzondere aandacht. Het moet als zelfstandig document leesbaar zijn en een goede afspiegeling zijn van de inhoud van het VOP/MER. Daarbij moeten de belangrijkste zaken zijn weergegeven, zoals:

- de hoofdpunten voor de besluitvorming, inclusief de belangrijkste waarden van het milieu in het studiegebied;
- de voorgenomen activiteit en de alternatieven;
- de belangrijkste effecten voor het milieu bij het uitvoeren van de voorgenomen activiteit;
- het resultaat van de vergelijking van de alternatieven (zo mogelijk in tabelvorm).

Bijlage 1

Brief d.d. 16 april 1996 waarin de Commissie voor de Milieu-effectrapportage in de gelegenheid wordt gesteld om advies uit te brengen

Provincie
Noord-Brabant

Dienst Ruimte, Economie en Welzijn

Provinciehuis
Brabantlaan 1
Correspondentie-adres:
Postbus 30151
5200 MG 's-Hertogenbosch

Telefax: (073) 612 35 85

Ons kenmerk: nrs. 158537/158785

Uw kenmerk: --

Afdeling : BG

Doorkiesnr.: 6812746 (G. Adema)

Bijlagen : 1 (in 6-voud)

Datum : 16 april 1996

Onderwerp : Startnotitie m.e.r.
Ulvenhout-Galder

Commissie voor de
milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT

Geachte commissie,

Op 9 april 1996 ontvingen wij -als bevoegd gezag- het verzoek van de Landinrichtingscommissie Ulvenhout-Galder om de startnotitie in procedure te brengen.

Als eerste formele stap in het kader van de milieu-effectrapportage hebben wij de startnotitie ter inzage gelegd. Ingevolge artikel 7.14 lid 3 van de Wet milieubeheer stellen wij een ieder in de gelegenheid om van 26 april tot en met 24 mei op deze notitie te reageren. Ook bieden wij een ieder de mogelijkheid om haar/zijn opmerkingen mondeling aan ons toe te lichten.

Tevens hebben wij de startnotitie om advies toegestuurd aan de wettelijke adviseurs, terwijl de overheidsinstanties die bij dit proces betrokken zijn de notitie ter kennisneming hebben ontvangen.

Op basis van artikel 7.14 lid 1 van de Wet milieubeheer verzoeken wij u om ons voor 28 juni 1996 advies uit te brengen over de richtlijnen. Daarna zullen wij de richtlijnen zo spoedig mogelijk vaststellen.

Afschrift aan:

o B. Stasse, Tilburg

o H. v.d. Pijer

o auteur

o dossier

VERZOND

23 APR 1996

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

de griffier der staten,

Secretariaat:
tel. (073) 681 22 00
fax. (073) 612 42 55

041996RHS.B

Bijlage 2

Openbare bekendmaking van de start van de mer-procedure in de staatscourant nr. 80
d.d. 24 april 1996

Wet milieu-beheer

Inspraak startnotitie milieu-effect-rapportage Ulvenhout Galder

Rond het gebied Ulvenhout en Galder vindt landinrichting plaats. Landinrichting kan worden omschreven als het verbeteren van de inrichting van het landelijk gebied. Hierbij worden maatregelen genomen op gebied van de waterhuishouding, de toegankelijkheid van het gebied, verkaveling, natuur, landschap en milieuzaken.

Voor landinrichtingsprojecten geldt de plicht om een milieu-effectrapportage (MER) in de planvorming op te nemen. Op grond van deze wettelijke verplichting heeft de landinrichtingscommissie Ulvenhout Galder de startnotitie MER Ulvenhout Galder vastgesteld en naar ons toe gestuurd. Aangezien het college van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant het landinrichtingsplan vaststelt, vervullen wij de taak van "bevoegd gezag".

In de periode van 25 april tot en met 24 mei 1996 ligt de startnotitie voor het MER ter inzage in het gebied Ulvenhout Galder. In deze periode kunt u hierop reageren.

Wat is het doel van een milieu-effectrapport ?

Voor de duidelijkheid vermelden wij dat het maken van een milieu-effectrapport geen doel op zich is maar om de besluitvorming over landinrichting op goede en zorgvuldige wijze te voorzien van informatie over de milieugevolgen van landinrichting.

Wat is de betekenis van een startnotitie MER ?

De startnotitie, die nu ter inzage ligt, gaat vooraf aan het opstellen van het eigenlijke milieu-effectrapport. Deze startnotitie dient als basis voor het geven van richtlijnen en de te bestuderen alternatieven. Op basis van de startnotitie en de richtlijnen zal door de landinrichtingscommissie het uiteindelijke milieu-effectrapport worden opgesteld. Na advies van de Commissie voor de Milieu-effectrapportage en verwerking van uw reacties stellen wij de richtlijnen vast. In deze richtlijnen wordt aangegeven wat in het milieu-effectrapport Ulvenhout Galder onderzocht moet worden.

Waarop kunt u reageren?

Aan u vragen wij om op de startnotitie MER te reageren. Het gaat hierbij om een schriftelijke reactie. Voor ons is het erg belangrijk dat u uw suggesties inbringt over de inhoud van het nog op te stellen Milieu-effectrapport. Wij vragen u dan ook om uw ideeën/opvattingen te richten op de te beschrijven alternatieven, de te beschrijven milieu-effecten en de doorwerking van reeds genomen en voorgenoemen besluiten.

Waar en wanneer ligt de startnotitie MER ter inzage?

De startnotitie MER ligt vanaf 26 april tot en met 24 mei 1996 tijdens kantooruren op de daarvoor gebruikelijke plaatsen ter inzage in het:

- provinciehuis van Noord-Brabant, Brabantlaan 1, 's-Hertogenbosch;
- gemeentehuis van Nieuwe-Ginneken, Wilhelminaplein 5, Udenhout;
- stadskantoor van Breda, Claudius Prinsenlaan 10;
- gemeentehuis van Chaam, Raadhuisplein 1.

Hoe kunt u inspreken?

U kunt zowel schriftelijk als mondeling uw ideeën/opvattingen over de startnotitie MER kenbaar maken.

Uw schriftelijke reactie kunt u tot 24 mei 1996 zenden aan:

Gedeputeerde staten van Noord-Brabant, Postbus 90151, 5200 MC 's-Hertogenbosch, onder vermelding van: MER Ulvenhout Galder.

Hoorzitting

Diegenen die schriftelijk een reactie hebben gegeven kunnen deze mondeling toelichten. U dient zich hiervoor uiterlijk 15 mei 1996 schriftelijk of telefonisch op te geven bij het bevoegd gezag (zie informatie).

Informatie

Bent u niet in de gelegenheid de startnotitie in te zien dan kunt u deze opvragen bij de provincie Noord-Brabant.

Ook als u gebruik wilt maken van de hoorzitting of als u over deze advertentie en na het inzien van de startnotitie nog vragen hebt kunt u bellen naar provincie Noord-Brabant: 073-6812746 (G. Adema) of 073-6812408 (H. van de Flier).

's-Hertogenbosch, april 1996

Provincie Noord-Brabant

Bijlage 3

Lijst van inspraakreacties en adviezen

nr.	datum brief	naam instantie en personen	plaats instantie	datum ontvangst
1.	23-5-1996	Ministerie van landbouw, natuurbeheer en visserij, directie zuid	Eindhoven	24-5-1996
2.	23-5-1996	Rijksdienst voor oudheidkundig bodem-onderzoek	Amersfoort	24-5-1996
3.	21-5-1996	Waterschap Mark en Weerij	Ulvenhout	23-5-1996
4.	15-5-1996	Gemeente Breda	Breda	24-5-1996
5.	20-5-1996	Hoogheemraadschap van West-Brabant	Breda	24-5-1996
6.	23-5-1996	Brabantse Milieufederatie	Tilburg	24-5-1996
7.	22-5-1996	G.N. Bijnen	Breda	24-5-1996
8.	15-5-1996	De Vlinderstichting	Wageningen	20-5-1996
9.	25-5-1996	Vleermuiswerkgroep Nederland	Wageningen	30-5-1996
10.	31-5-1996	J.I.V.M. de Constant Rebecque	Ulvenhout	4-6-1996
11.	10-6-1996	Provinciale Commissie voor Milieu en Water	's-Hertogenbosch	10-6-1996

Bijlage 4

Brief d.d. 8 mei 1996 van Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant aan het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap Departement Leefmilieu & Infrastructuur.

Provincie
Noord-Brabant

Provinciehuis
Brabantiaan 1
Correspondentie-adres:
Postbus 50151
5200 MC 's-Hertogenbosch

Dienst Ruimte, Economie en Welzijn

Telefax: (073) 612 35 85

Ons kenmerk: nr 158537/159982
Uw kenmerk: -
Afdeling: EG
Doorkiesnr.: 6812408 (H. van der Flier)
Bijlagen: 1
Datum: 8 mei 1996
Onderwerp: Startnotitie m.e.r.
Ulvenhout-Galder

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap
Departement Leefmilieu & Infrastructuur
Afd. Algemeen Milieu- en Natuurbeleid
t.a.v. Ir. M. Cherretté
Belliardstraat 14-18
1040 Brussel België

Geachte heer Cherretté,

Hierbij delen wij u mee dat de milieu-effectrapportage voor het landinrichtingsproject Ulvenhout-Galder op 26 april jl. is gestart. De Landinrichtingscommissie treedt in dit proces op als initiatiefnemer en ons college als bevoegd gezag. Als eerste formele stap in dit proces hebben wij de Commissie voor de milieu-effectrapportage en de wettelijke adviseurs gevraagd om aan de hand van de startnotitie een standpunt te geven, dat wij kunnen betrekken bij het geven van richtlijnen voor het milieu-effectrapport. Tevens stellen wij -ingevolge artikel 7,14 lid 3 van de Wet milieubeheer- eenieder in de gelegenheid om op deze notitie te reageren. Een exemplaar van de startnotitie treft u hierbij aan.

Ingevolge art. 7.12 lid 4c van de Wet milieubeheer is kennisgeving via een publicatie in een ander land noodzakelijk ingeval er sprake is van mogelijke belangrijke gevolgen voor het milieu in dat andere land. In december 1994 is door Noord-Brabant en Vlaanderen een werkwijze geaccordeerd die wordt toegepast bij m.e.r.-plichtige activiteiten: het zogenaamde "Stappenschema" vermeldt dat ingeval er een m.e.r.-plichtige activiteit wordt uitgevoerd op een afstand van ten hoogste 5 kilometer van de grens, de stappen uit het schema gevolgd moeten worden. De landinrichting Ulvenhout-Galder grenst aan Vlaanderen en wordt hierbij aangemeld.

Het "Stappenschema" bepaalt ook dat ingeval het bevoegd gezag geen nadelige grensoverschrijdende gevolgen voorziet, zij daarvan melding dient te maken. In dat geval behoeven de voorgeschreven stappen -met onder andere publicatie in dagbladen in Vlaanderen- niet plaats te vinden. Beoordeling daarvan dient door u plaats te vinden.

Met landinrichting wordt het provinciale beleid uitgevoerd, dat mede is gericht op het realiseren van de natuur-, water- en milieudoel-einden. Het landinrichtingsproject Ulvenhout-Galder is weliswaar m.e.r.-plichtig, maar wij verwachten niet dat het nadelige grensoverschrijdende gevolgen zal hebben. Wij verzoeken u om mee te delen of u het hiermee eens bent.

Wij zullen u de richtlijnen en het milieu-effectrapport ter informatie toezenden, zodat u op de hoogte blijft van de stand van zaken. Graag ontvangen wij spoedig uw reactie.

Gedeputeerde Staten van Noord-Brabant,
namens deze,

mr. drs. P. Hordijk,
hoofd afdeling buitengebied

Secretariaat:
tel. (073) 681 22 00
fax. (073) 612 42 95